

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ **L. K.**, bývajúcej v B., 2./ **MUDr. R. K.**, bývajúceho v B., obaja zastúpení JUDr. A. G., advokátom v B., proti odporcovi **MUDr. P. Š.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. M. R., advokátom v B., **o určenie existencie vecného bremena a uloženie povinnosti s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 21 C 95/2002, o dovolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2007, sp.zn. 3 Co 417/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2007 sp.zn. 3 Co 417/2006 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 24. februára 2006, č.k. 21 C 95/2002 - 197 určil, že na pozemku zapísanom na LV č. X. kat.úz. V., parcela č. X. záhrady o výmere X. m², ktorého je výlučným vlastníkom odporca, viazne vecné bremeno, ktoré spočíva v práve prechodu na pozemky zapísané na LV č. X. ako parcela č. X. záhrada o výmere X. m² a na LV č. X. ako parcela č. X. zastavaná plocha o výmere X. m², a to v zmysle vyznačenia na geometrickom pláne z 25.10.1962 č. X.. Zároveň odporcovi uložil povinnosť zdržať sa zásahov do výkonu práva navrhovateľov 1/, 2./ zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktoré spočíva v práve prechodu peši cez pozemok odporcu zapísaný v kat.úz. V. na LV č. X. ako parcela č. X. záhrady o výmere X. m² na pozemky zapísané v kat.úz. V. na LV č. X. ako parcela č. X. záhrada o výmere X. m² na LV č. X. ako parcela č. X. zastavané plochy o výmere X. m², a to v zmysle geometrického plánu z 25.10.1962 č. X.. Protinávrh odporcu zamietol. Navrhovateľom 1/, 2./ náhradu trov konania nepriznal. Z vykonaného dokazovania mal

preukázané, že na základe kúpno predajnej zmluvy z 15.10.1963, registrovanej Štátnym notárstvom B. - M. dňa 20.1.1964, odpredal Ing. K. M. a spol. právnej predchodkyňi odporcu M. Ď. v celosti parcelu č. X. záhradu vytvorenú geometrickým plánom z 25.10.1962 z pôvodnej parcely č. X.. Článok č. X. zmluvy deklaroval, že na novovzniknutej parcele č. X. existuje zriadená služobnosť prechodu pre majiteľov pozemkov parc.č. X. a X. s tým, že už v čase uzatvárania tejto zmluvy právna predchodkyňa odporcu kupovanú parcelu č. X. fakticky užívala a o existencii práva prechodu cez túto parcelu vedomosť mala, súhlasila s tým a rešpektovala ho. Takýmto istým spôsobom sa následne správali i ďalší právni predchodcovia odporcu. Zápis v pozemkovej knihe v PK vložke č. X. kat.úz. B. z roku 1964 nepriamo potvrdil existenciu určitej „Dohody“ ohľadom zrejme zriadeného vecného bremena práva prechodu cez parcelu č. X., keďže vlastníctvo k parcele č. X. bolo vložené v prospech M. Ď. na základe dvoch kúpnych zmlúv z roku 1963, dohody z 3.2.1964, ktorej obsah nie je známy, ale s pravdepodobnosťou možno usúdiť, že sa jednalo o dohodu práve ohľadne zriadeného vecného bremena práva prechodu. Navyše i geometrický plán z roku 1962, ktorým bola rozdelená parcela č. X. na parcely X. a X., mal vyznačený prechod cez parcelu č. X. na parcele č. X. a X.. Súd prvého stupňa neuveril odporcovi, ktorý má vysokoškolské vzdelanie, že parcelu č. X. odkupoval len na základe údajov na liste vlastníctva, na ktorom ťarcha vecného bremena práva prechodu nebola vyznačená, nakoľko pred odkúpením parcely bol prítomný na predmetnej nehnuteľnosti a videl tam vybetónovaný chodník, po ktorom navrhovatelia prechádzali. Súd prvého stupňa sa nestotožnil s výkladom právneho zástupcu odporcu, že pôvodne jedna parcela č. X., ktorá bola v ideálnom spoluvlastníctve rodinných príslušníkov, ktorí nemali potrebu zriaďovať práva prechodu, pričom táto potreba vyvstala až po vyhotovení geometrického plánu v roku 1962 v súvislosti s odpredajom a rozčlenením pôvodnej parcely č. X., keďže toto považoval iba za dohady zástupcu odporcu. Súd prvého stupňa bol toho názoru, že minimálne od uzavretia kúpno predajnej zmluvy 15.10.1963 právni predchodcovia navrhovateľov vstúpili ohľadne vecného bremena práva prechodu cez parcelu č. X. na ich parcelu č. X. dobromyseľne, že im toto právo patrí, pričom v dobrej viere sa správali aj ich právni nástupcovia, t.j. navrhovatelia pri nadobudnutí parcely č. X., ktoré vecné bremeno bolo zriadené pre majiteľov parcely č. X. a X., teda pre všetkých i následných vlastníkov týchto parciel. Splnenie podmienok vydržania mal za preukázané spôsobilosťou predmetu vydržania, splnením nepretržitosti vydržacej doby, ako i oprávnenosťou držby. Protinávrh odporcu ako nedôvodný zamietol jednak z vyššie uvedených dôvodov, ako aj z dôvodu, že mal preukázané, že navrhovatelia majú jediný prístup k parcele č. X. a X. cez parcelu X.. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie odporcu rozsudkom z 28. júna 2007 sp.zn. 3 Co 417/2006 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenil tak, že návrh zamietol. Rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým protinávrh zamietol, potvrdil. Navrhovateľom 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov konania vo výške 3 000,-- Sk a na účet právneho zástupcu sumu 9 377,-- Sk do 3 dní. Dospel k záveru, že navrhovatelia žiadnym spôsobom nepreukázali, že medzi pôvodnými vlastníkami (Ing. K. M., O. L., rod. M., Z. M. a maloletý L. T.) bola uzavretá zmluva o zriadení vecného bremena (služobnosti) práva prechodu pre majiteľov parcely č. X. a X.. V čase uzavretia kúpno predajnej zmluvy medzi pôvodnými vlastníkami a M. Ď. nebola ešte vytvorená parcela č. X.. Táto sa vytvorila až na základe dohody o delbe a jej schválením Okresným súdom Bratislava mesto uznesením zo 6.7.1964 č. X. Nesúhlasil s tvrdením navrhovateľov, že služobnosť práva prechodu pre majiteľov parcel č. X. a X. cez parcelu č. X. bola zriadená kúpno predajnou zmluvou z 15.10.1963. V čase uzavretia kúpno predajnej zmluvy nebola táto parcela reálne vytvorená. Bolo iba navrhnuté geometrickým plánom riešenie prípadného reálneho rozdelenia pôvodnej parcely č. X.. Túto zmluvu nebolo možné hodnotiť ani ako zmluvu, ktorou by bola vytvorená služobnosť (vecné bremeno) práva prechodu pre majiteľov parcely č. X. a X.. Sporná zmluva bola uzavretá medzi pôvodnými vlastníkami pôvodnej parcely č. X. a M. Ď., ktorá sa mala stať vlastníčkou novovytvorenej parcely č. X. odčlenenej z parcely č. X.. Účastníkmi tejto zmluvy ani neboli vlastníci parcely č. X. a X.. Konštatoval, že pre existenciu vzniku vecného bremena práva prechodu cez parcelu č. X. v prospech majiteľov parcely č. X. a X. bolo potrebné preukázať zmluvu uzavretú medzi vlastníkom parcely č. X. a vlastníkami parcely č. X. a X., existenciu takejto zmluvy však navrhovatelia nepreukázali. Nepreukázali ani prípadné uzavretie akejkoľvek zmluvy o zriadení vecného bremena následne po roku 1964. Neexistenciu akéhokoľvek vecného bremena na parcele č. X. potvrdil aj Katastrálny úrad v B.. Odvolací súd sa preto pre nepreukázanie zmluvy nezaoberal vecným bremenom čo do miery výkonu, spôsobu výkonu a ani či išlo o vecné bremeno osobné, prípadne sa vzťahovalo k pozemku. Vytýkal súdu prvého stupňa, že svoje rozhodnutie založil na základe svojich dohadov a nie vyhodnotení dôkazov a zisteného skutkového stavu. Pokiaľ ide o protinávrh odporcu, odvolací súd nemal preukázané, že by došlo k vydržaniu vecného bremena. Samotní navrhovatelia sa vo svojom návrhu nedomáhali ani určenia vzniku vecného bremena na základe vydržania. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa pokiaľ ide o protinávrh odporcu potvrdil podľa § 219 O.s.p. ale z dôvodov, že nebol preukázaný vznik vecného bremena vydržaním. O trovách konania rozhodol podľa § 224, § 142 ods. 1 a § 149 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu v celom rozsahu podali dovolanie navrhovatelia, ktorí ho navrhli zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Nesúhlasili s rozhodnutím odvolacieho súdu a namietali, že jeho rozhodnutie vplynulo z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa, pričom krajský súd žiadnym spôsobom nedoplnil dokazovanie, napriek tomu však dospel na základe tohto dokazovania k úplne iným skutkovým zisteniam, inak ich právne posúdil a následne vyniesol rozsudok, ktorého odôvodnenie je nejasné a nezrozumiteľné a nie je presvedčivým podkladom pre zistenie opodstatnenosti výroku predmetného rozsudku. Napriek skutočnosti, že krajský súd nedoplnil dokazovanie, vychádzal vo svojom odôvodnení rozsudku aj z dôkazov, o ktorých nemali vedomosť a to ani ich právny zástupca, ani súd prvého stupňa (ide konkrétne o obsah Dohody z 3. februára 1964, ktorá je spomínaná aj v pozemnoknižnej vložke č. X. len ako „dohoda z 3. februára 1964“). Názor odvolacieho súdu, že v čase uzavretia kúpno predajnej zmluvy z 15.10.1963 medzi pôvodnými vlastníkami a M. Ď. nebola ešte parcela č. X. reálne vytvorená, považovali za nesprávny, nakoľko táto kúpno predajná zmluva bola podkladom na prevod vlastníckeho práva k parcele č. X. a preto účastníci tejto zmluvy mohli na nej zriadiť aj akékoľvek vecné bremeno. Uviedli, že svojim návrhom sa domáhali určenia existencie vecného bremena, pričom čo sa týka spôsobu vzniku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu poukázali v rámci konania na niekoľko možností. Tvrdili, že kúpno predajnou zmluvou z 15.10.1963, ktorou odpredali Ing. K. M., O. L. a Z. M. právnej predchodkyňi odporcu M. Ď. svoje spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnosti X. záhrada, vo výmere X. m² vytvorenej podľa geometrického plánu č. X. z 25.10.1962, bola prejavená nepochybná vôľa účastníkov zmluvy zriadiť, resp. naďalej rešpektovať právo zodpovedajúce vecnému bremenu (služobnosť spočívajúcu v práve prechodu pre majiteľov pozemkov č. X. a X.) a teda takýto prejav vôle účastníkov kúpno predajnej zmluvy bol spôsobilým prejavom založiť právo zodpovedajúce vecnému bremenu (služobnosti). Kupujúci a následne aj všetci ich právni nástupcovia sa správali v súlade s takto prejavenou vôľou a všetci rešpektovali právo prechodu cez parcelu č. X. a to pre všetkých právnych nástupcov vlastníkov parcely č. X. a X.. V prípade, ak by aj nedošlo k zriadeniu vecného bremena, resp. služobnosti uvedenou kúpno predajnou zmluvou, k zriadeniu vecného bremena, resp. služobnosti spočívajúcej v práve prechodu pre majiteľov pozemkov parcely č. X. a X. došlo a to na základe iného právneho úkonu. Takýmto iným právny úkonom mohla byť napríklad už spomínaná Dohoda z 3. februára 1964, čo konštatoval aj okresný súd, ktorej obsah však navrhovateľom ani súdu nebol známy. Súčasne poukázali aj na skutočnosť, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno podľa ustanovenia § 151 ods. 1 Občianskeho zákonníka nadobudnúť tiež

výkonom práva, t.j. vydržaním. Po splnení zákonom stanovených podmienok tu k nadobudnutiu práva dochádza priamo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu v takomto prípade nadobúda oprávnený subjekt okamihom splnenia podmienok vydržania. Nakoľko boli od počiatku v dobrej viere, že im predmetné právo zodpovedajúce vecnému bremenu, spočívajúce v práve prechodu cez parcelu č. X. na parcelu č. X. a X. (ktorá bola vyčlenená z parcely č. X.) patrí, boli držiteľmi oprávnenými, uvedené právo vykonávali odo dňa nadobudnutia predmetných nehnuteľností s tým, že mali vedomosť aj o tom, že toto právo vykonávali aj ich právni predchodcovia. Touto otázkou sa zaoberal aj súd prvého stupňa, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že minimálne od uzatvorenia kúpnopredajnej zmluvy dňa 15.10.1963 právni predchodcovia navrhovateľov vstúpili ohľadne vecného bremena, spočívajúceho v práve prechodu cez parcelu č. X. na ich parcelu č. X. do oprávnenej držby, pričom boli dobromyseľní, že im toto právo patrí. V dobrej viere sa správali aj ich právni nástupcovia, t.j. i navrhovatelia pri nadobúdaní parcely č. X., nakoľko vecné bremeno bolo zriadené „pre majiteľov parcely č. X. a X., teda pre všetkých i následných vlastníkov týchto parciel. Odporca vedomý si tejto skutočnosti, podal protinávrh, ktorým sa domáhal, aby súd určil, že vecné bremeno vzniknuté titulom vydržania na pozemku... X..., na základe ktorého vzniklo navrhovateľom právo prechodu na pozemky ...X... X... zaniklo zo zákona, alternatívne sa zrušuje za náhradu, ktorú súd určí. Odvolací súd sa však týmto vôbec nezaoberal, a neodôvodnil ani svoj záver, prečo nemal preukázané, že by došlo k vydržaniu vecného bremena. Takéto odôvodnenie rozhodnutia je nepreskúmateľné a nedostatočné. Výsledok vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom nezodpovedá postupu vyplývajúceho z ustanovenia § 132 O.s.p., pretože nezohľadnil rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané a vyšli počas konania najavo.

Odporca vo svojom vyjadrení navrhol dovolanie navrhovateľov ako nedôvodné podľa § 243b zamietnuť a zaviazať ich na zaplatenie trov dovolacieho konania. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považoval za vecne správny a zákonný, vychádzajúci z vykonaného dokazovania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovým a právnym vyhodnotením veci vykonaným odvolacím súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý

rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľov je podané opodstatnene.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p., v znení platnom do 1.7.2007, podľa ktorého je s poukazom na ustanovenie § 372o zák.č. 273/2007 Z.z. potrebné vec právne posúdiť, dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2. O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle § 220 O.s.p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 a 4.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 2 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa

dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). I keď odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 O.s.p., keď prevzal jeho skutkové zistenia a nestotožnil sa s jeho právnymi závermi, z konkrétnych dôvodov tohto rozhodnutia vyplýva, že prvostupňovému súdu vytkol, že svoje rozhodnutie založil na základe svojich dohadov a nie vyhodnotení dôkazov a zisteného skutkového stavu. Okresný súd po stránke skutkovej založil svoj rozsudok na tom, že na základe kúpnopredajnej zmluvy z 15.10.1963 odpredali Ing. K. M. a spol. právnej predchodkyňi odporcu M. Ď. v celosti parcelu č. X. záhradu, vytvorenú geometrickým plánom z 25.10.1962 z pôvodnej parcely č. X.. Článok č. X. zmluvy deklaroval, že na novovzniknutej parcele č. X. existuje zriadená služobnosť prechodu pre majiteľov pozemkov parcela č. X. a X.. Už v čase uzatvárania tejto zmluvy právna predchodkyňa odporcu kupovanú parcelu č. X. fakticky užívala a o existencii práva prechodu cez túto parcelu vedomosť mala, súhlasila s tým a rešpektovala ho. Podľa jeho názoru minimálne od uzavretia kúpnopredajnej zmluvy 15.10.1963 právni predchodcovia navrhovateľov vstúpili ohľadne vecného bremena práva prechodu cez parcelu č. X. na ich parcelu č. X. dobromyseľne, že im toto právo patrí, pričom v dobrej viere sa správali aj ich právni nástupcovia, t.j. navrhovatelia pri nadobudnutí parcely č. X., ktoré vecné bremeno bolo zriadené pre majiteľov parcely č. X. a X., teda pre všetkých i následných vlastníkov týchto parciel. Navrhovatelia o tejto skutočnosti nemali žiadne pochybnosti. Krajský súd na rozdiel od neho, z hľadiska skutkového vychádzal z toho, že v čase uzavretia kúpnopredajnej zmluvy medzi pôvodnými vlastníkami a M. Ď. nebola ešte vytvorená parcela č. X.. Táto sa vytvorila až na základe dohody o deľbe a jej schválením súdom uznesením zo 6.7.1964. Navrhovatelia žiadnym spôsobom nepreukázali, že by medzi pôvodnými vlastníkami (Ing. K. M., O. L., rod. M., Z. M. a maloletý L. T.) bola uzavretá zmluva o zriadení vecného bremena (služobnosti) práva prechodu pre majiteľov parcely č. X. a X.. Existenciu vecného bremena nepreukázal ani

geometrický plán, pretože týmto sa iba navrhlo riešenie reálnej del'by. Sporná zmluva bola uzavretá medzi pôvodnými vlastníkami pôvodnej parcely č. X. a M. Ď., ktorá sa mala stať vlastníčkou novovytvorenej parcely č. X. odčlenenej z parcely č. X.. Účastníkmi tejto zmluvy ani neboli vlastníci parcely č. X. a X.. Pre existenciu vzniku vecného bremena práva prechodu cez parcelu č. X. v prospech majiteľov parcely č. X. a X. bolo potrebné preukázať zmluvu uzavretú medzi vlastníkom parcely č. X. a vlastníkami parcely č. X. a X., ktorú však navrhovatelia nepreukázali. Pokiaľ ide o protinávrh odporcu odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, ale z dôvodov, že nebol preukázaný vznik vecného bremena vydržaním.

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania, ktoré zásady zostali zachované aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku zák.č. 341/2005 Z.z. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k zamietnutiu návrhu v odvolaní napadnutej časti, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom zo dňa 28. júna 2007, na ktorom bolo aj meritorne rozhodnuté, totiž vyplýva, že krajský súd na tomto pojednávaní žiadne dokazovanie nevykonával. Nezopakoval ani dôkazy vykonané súdom prvého stupňa a ani dokazovanie nedoplnil.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O.s.p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasledujúcich O.s.p.

Odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Pokiaľ dovolatelia namietali, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľmi napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Napriek tejto skutočnosti považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné uviesť, že pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom (§ 220 O.s.p.) tento súd svojim rozhodnutím nahrádza napadnuté prvostupňové rozhodnutie. Preto obsah jeho písomne vyhotoveného rozhodnutia musí obsahovať zákonné náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa zamietol protinávrh odporcu o určenie, že vecné bremeno vzniknuté titulom vydržania na pozemku č. X., na základe ktorého vzniklo navrhovateľom právo prechodu na pozemky č. X. a X. zaniklo zo zákona, alternatívne sa zrušuje za náhradu. Splnenie podmienok vydržania mal preukázané spôsobilosťou predmetu vydržania, splnením nepretržitosti vydržacej doby, oprávnenosťou držby a z dôvodu, že navrhovatelia majú jediný prístup k parcele č. X. a X. cez parcelu č. X.. Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa potvrdzujúci rozsudok v tejto časti založil na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa s tým, že nebol preukázaný vznik vecného bremena vydržaním.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (vid' nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojim vyššie uvedeným postupom porušil právo navrhovateľov na spravodlivý proces. Svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch, než súd prvého stupňa, v skutočnosti navrhovateľom odňal právo namietat správnosť ich názoru na inštančne vyššom súde. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa navrhovatelia dozvedeli, že odvolací súd vyvodil iný právny záver (o vzniku vecného bremena vydržaním) zo skutočností súdom prvého stupňa nehodnotenými. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa účastníci konania nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa javili nespornými. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania, odvolací súd mohol učiniť zadost' iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv, lebo im odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom, však rozhodujúcich skutkových zistení. Svojim postupom teda navrhovateľom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Potrebné je poukázať aj na to, že konanie pred súdom musí zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair process). Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď by nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.). Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami navrhovateľov uvedenými v dovolaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O.s.p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. augusta 2009

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková